

טור מדד השלום – מאי 2015

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

במרכז סקר מדד השלום עמדו החודש שלושה נושאים: היחס להתיישבות היהודית בשטחים, הזירה המדינית וחלוקת התיקים בממשלה.

תמיכה בהפרדה – למעלה ממחצית הציבור היהודי (52%) תומכים כיום ביישום ההפרדה באוטובוסים בין נוסעים יהודים לפלסטינים בשטחים, במסגרת הניסוי שעליו הכריז לאחרונה שר הביטחון בוגי יעלון. מנגד 42% מתנגדים להפרדה ומכאן לאיסור שיוטל במסגרת הניסוי הזה על הפועלים הערבים מהשטחים לנסוע מביתם או אל ביתם באוטובוסים משותפים עם יהודים המתגוררים בשטחים. ניתוח של התשובות לפי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות (יהודים) מצביעה על כך שהתמיכה הגדולה ביותר בהפרדה נמצאת בקרב מצביעי שס (93%), הבית היהודי והליכוד (73% בשתייהן), והנמוכה ביותר בקרב המחנה הציוני (19%). כצפוי, בקרב הערבים יש רוב גדול (70%) המתנגדים להפרדה באוטובוסים.

התנגדות לחרם צרכנים על ההתנחלויות – לשאלה האם יקנו או לא יקנו מוצרים שיוצרו בהתיישבות היהודית בשטחים במקרה שיתארגן בארץ חרם צרכנים כזה, השיבו רוב גדול בין היהודים (79%) שגם אם יהיה חרם שכזה הם יקנו מוצרים שמקורם בהתנחלויות. פילוח לפי הצבעה לכנסת מראה כי רק בקרב מצביעי מרצ יש רוב (71%) המצהירים שיצטרפו לחרם על מוצרי ההתנחלויות. בקרב מצביעי כל שאר המפלגות רק מיעוט מצהירים שיתמכו בחרם כזה. בהמשך לכך, גם רוב של 59% מהערבים הצהירו כי גם אם יתארגן חרם צרכני על מוצרי ההתנחלויות הם ייקנו מוצרי ההתנחלויות.

חוסר רצון לעבור לגור השטחים - רוב ברור (75%) בקרב היהודים אמרו שהם בטוחים או חושבים שגם אילו יכלו לקבל כיום דיור משופר במחיר נמוך ביישוב יהודי בשטחים הם לא היו עוברים להתגורר שם. במילים אחרות, בדומה ליהודים הציונים בתפוצות המזדהים עם ישראל מרחוק, כך גם ההזדהות של חלק גדול של הציבור היהודי בישראל עם מפעל ההתנחלויות. פילוח של התשובות לפי קבוצות גיל העלה כי גם בקרב קבוצות הגיל הצעירות והבינוניות, שמן הסתם נטל הדיור מעיק על כתפיהן ביותר, שיעור המעוניינים לעבור להתגורר בשטחים, אפילו אם יוצעו להם תנאי דיור משופרים, אינו עולה כיום על רבע מן המשיבים. הכנסה באופן מפתיע משהו לא שיחקה תפקיד בשאלה זו.

ביקורים ביישובים יהודים בשטחים - זאת ועוד: לשאלה "האם ביקרת ביישוב יהודי אחד או יותר בשטחים בחמש השנים האחרונות?" השיבו בחיוב רק מחצית מהמשיבים היהודים ושיעור זהה כמעט (48%) השיבו בשלילה. בהיעדר קנה מידה השוואתי, קשה להעריך אם זה שיעור גבוה או נמוך בהשוואה לתקופות קודמות. כמו כן קשה לדעת מה הסיבה להתפלגות זו, כלומר האם ה-

48% שאינם מבקרים עושים זאת מסיבות עקרוניות או אחרות. עם זאת, קשה להתעלם מכך שבפועל, כמחצית מהציבור היהודי אינו מבקר בהתנחלויות במשך תקופה ארוכה למדי.

הסיכוי להסדר המבוסס על פינוי שטחים - בעקבות העמדה שהביע לאחרונה ראש הממשלה נתניהו בפגישתו עם שרת החוץ של האיחוד האירופי לפיה הוא מוכן לפתוח במשא ומתן עם הפלסטינים על גבולות גושי ההתנחלויות, שאלנו: "האם לדעתך הצהרה זו אומרת שנתניהו מוכן לשקול הסדר שיהיה כרוך בויתור על ההתנחלויות שמחוץ לגושים?" הרוב בקרב היהודים (53%) השיבו שהם בטוחים או חושבים שנתניהו אינו מוכן לויתור כזה לעומת כשליש (36%) שענו בטוחים או חושבים שהוא מוכן לכך.

יחסי ישראל והעולם - נראה כי הציבור היהודי מודע להתערערות שחלה במעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית, כנראה לאור התחזקות הקולות הקוראים להחרים אותה ואת מוסדותיה: רוב גדול (69%) מגדירים את יחסי ישראל עם מדינות העולם בכלל לא טובים או לא כל כך טובים, שעה שרק 29% רואים יחסים אלה כדי טובים או טובים מאד. פילוח התוצאות לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מראה כי השיעור הגבוה ביותר המגדיר את יחסי ישראל והעולם באופן שלילי הם מצביעי יש עתיד (88%) ומרצ (83%).

בקרב המשיבים הערבים יש דווקא רוב הפוך (58%) הרואה את יחסי ישראל והעולם כטובים מאוד או די טובים, מה שאולי תואם או אפילו נגזר מתפיסה שכיחה ברחוב הפלסטיני כי חרף הביקורת על ישראל, בסופו של דבר מדינות העולם מקבלות את מדיניותה והראייה לכך היא שהן אינן פועלות נגדה גם כאשר הדבר מתאפשר.

הדרישות המוסריות מישראל - בציבור היהודי יש רוב ברור (71%) המסכימים לטענה כי "מדינות העולם מציגות בפני ישראל דרישות להתנהגות מוסרית שאינן מציגות בפני מדינות אחרות הנמצאות במצב של סכסוך". במילים אחרות, שוב אנו מוצאים כי התחושה הרווחת בציבור היהודי היא "שכל העולם נגדנו". רוב בעיניי זה מצאנו בקרב מצביעי כל המפלגות ואולם הוא הגבוה ביותר בקרב מצביעי יש עתיד, הבית היהודי (כ 80%) והקטן ביותר בקרב מצביעי מרצ (50%).

חלוקת התיקים בממשלה: כללית, רוב ניכר (62%) בציבור היהודי אינם מרוצים מחלוקת התיקים בממשלה החדשה (רק 22% מרוצים). פילוח התשובות לפי הצבעה לכנסת מעלה כי יש רוב לשבעי הרצון רק בקרב מצביעי יהדות התורה (59%). אפילו בקרב מצביעי הליכוד שיעור שבעי הרצון נופל משיעור מי שאינם מרוצים (36% לעומת 46%).

חלוקת הסמכויות של שר החוץ - הערכה שלילית יש גם לגבי החלטתו של נתניהו לקחת לעצמו את תיק החוץ, תוך שהוא מחלק חלק ניכר מהסמכויות שהיו בעבר בידי שר החוץ לשרים אחרים (עניינים אסטרטגיים, מודיעין שיתוף פעולה אזורי וכו'). 62% מהמשיבים היהודים מעריכים כי חלוקה זו לא תועיל ליכולת של ישראל לנהל טוב יותר את ענייניה הדיפלומטיים. אשר לשאלה

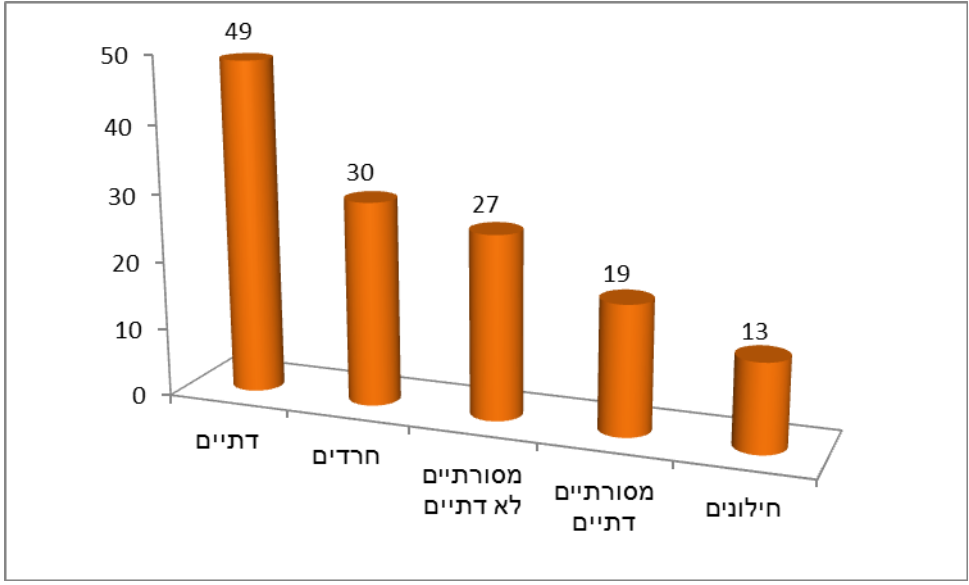
האם נתניהו הצליח בחלוקת התיקים להחליש את מתחריו במפלגה, אם אכן זו הייתה כוונתו (43%) מעריכים כי אכן כך הדבר לעומת כשליש הגורסים ההיפך.

נתניהו מחכה להרצוג? רק 37% מהיהודים מסכימים לטענה כי נתניהו לקח לעצמו את תיק החוץ כדי שיוכל לתת אותו בבוא היום לראש מפלגת המחנה הציוני, יצחק הרצוג, אם ייווצרו התנאים להצטרפות לקואליציה. שיעור משיבים גבוה במידה ניכרת (45%) סבורים שזו לא היתה הסיבה.

המחנה הציוני בדרך לקואליציה? אשר לסיכוי שהמחנה הציוני אכן יצטרף לקואליציה בראשות נתניהו בעתיד הנראה לעין, עמדת הציבור חד-משמעית: 71.5% מעריכים כי הסיכוי לכך נמוך מאד או די נמוך. בקרב מצביעי מפלגה זו עצמה יש כמעט קונצנזוס מלא כי כיום המחנה הציוני אינו מצוי על נתיב ההצטרפות לקואליציה (87%) אך גם בקרב מצביעי מפלגות אחרות יש רוב המחזיק בדעה כזו.

מדד המשא ומתן: 47.9 (יהודים 45.3).

תרשים החודש: אם היית יכול לקבל כיום דיוור משופר במחיר נמוך ביישוב יהודי בשטחים, האם היית מוכן לעבור לגור שם? (אחוז שהיו עוברים, יהודים, לפי דתיות)

מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים (אוניברסיטת תל אביב) ומרכז גוטמן לסקרים של המכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 1-4 ביוני 2015, בקרב 600 מרואיינים, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. עיבודים סטטיסטיים: גבי יסמין אלקלעי.

<http://www.peaceindex.org>